

BPV_VESP

úvod

Veřejná a sociální politika

- Vždy limituje meze svobody jednotlivce
  - Vždy ovlivňuje tržní prostředí
- Lze ji ovlivnit/využít/ignorovat, ale nelze se vyhnout jejímu vlivu
- **Dva pohledy:**
  - Idealistický: jak by to být mělo
  - Pragmatický: jak to je, a jak to využít ke svému prospěchu

Veřejná politika

- Nemá jednotnou definici, definice vycházejí z těchto obecných principů:
  - Politika je činěna ve jménu „veřejnosti“.
  - Politika je ve všeobecnosti iniciována a vykonávána vládou.
  - Politika je interpretována a implementována prostřednictvím veřejných i soukromých aktérů.
  - Politika je to, co vláda zamýšlí učinit.
  - Politika je i to, co se vláda rozhodne nevykonat.

Veřejná politika

- Politika je cokoliv, co se vláda rozhodne učinit nebo neučinit
- Veřejná politika směřuje k naplnění cílů, které jsou chápány jako cíle/potřeby celé společnosti.
- Definice jsou v principu založené na:
  - Naplňování veřejných/kolektivních zájmů
  - Vymezení úlohy aktérů
  - Oborové vymezení

Pojetí SP

- SP je politika orientující se na rozvoj LP a kvality života (životních podmínek)
- Sociální realita souvisí s vymezením sociální sféry = sociální realita je složitá, je různě chápána = neexistuje jednoznačná definice SP
- Širší pojetí: konkrétní jednání státu, ale i ostatních subjektů
- Užší pojetí: reaguje na sociální rizika, aplikuje různé techniky sociální intervence, tzv. rezortní sociální politiky

Veřejná versus sociální politika

- 1. SP je součástí VP
- 2. SP stojí samostatně oproti VP

Veřejná politika	Sociální politika
Politika ŽP	
Bezpečnostní p.	
Mediální p.	
hospodářská p	
p. lidských práv a svobod	
p. zaměstnanosti	
p. bydlení	
vzdělávací p.	
p. péče o zdraví	
rodinná p.	
p. sociálního zabezpečení	
p. boje s chudobou a soc. vyloučením	

Hodnotové základy veřejné a sociální politiky

- Klíčové je chápání vztahu „rovnost“ (rovnost šancí) a „svoboda“
- Spor o slučitelnost rovnosti a svobody
- Chápání vztahu rovnosti a svobody se vyvíjí od pohledu na práva:
  - Občanská (18. st.)
  - Politická (19. st.)
  - Sociální (20. st.)

VP a její ekonomické souvislosti

- Klasické problémy z pohledu veřejné ekonomie a veřejné politiky:
  - optimální alokace statků[1] a efektivnost jeho dosažení;
  - měření a oceňování užitku;
  - okolnosti a prostředí (selhání trhu, selhání státu, rozhodnutí společnosti).
- [1] Ačkoliv problém optimální alokace zdrojů považuje většina autorů za zásadní, například Hayek považuje za **klíčový problém koordinace**.
- Za nejlepší způsob koordinace potom považuje tržní mechanismus a výsledná situace je tedy tou nejlepší možnou ve srovnání s ostatními koordinačními alternativami.
- Optikou tohoto přístupu potom odpadá i problém hodnocení užitku, pokud jednotlivci začnou nějaký statek považovat za hodnotný (například životní prostředí, vzdělání), potom trh tuto skutečnost zohlední najde způsob jak ji ocenit.

Srovnání pohledu na „optimum“

- *Optimum* kvality i kvantity poskytovaných veřejných statků (formy redistribuce apod.) **z pohledu veřejné politiky lze posuzovat** přinejmenším ve třech rovinách:
  - z hlediska cílů, pro které byla daná veřejná politika vytvořena.
  - z hlediska zájmů jednotlivých aktérů.
  - Normativně, dle výchozí ideologie
- ***Optimum z pohledu ekonomie*** lze odvozovat z celého spektra ekonomických přístupů. Tradičním požadavkem je pak tzv. **Paretovská efektivnost**, optimální množství určeno prostřednictvím mezních nákladů a mezních individuálních cen

Měření užitku

- Existují minimálně dvě významné roviny, ve kterých má smysl provádět hodnocení: **politické a ekonomické hodnocení.**
- Politické hodnocení:
  - potenciál získat podporu (hlasy voličů, podpora aktérů),
  - být uskutečněna (šance na splnění cílů)
  - posloužit nějakému dalšímu, primárně politickému (zájmovému, mocenskému) účelu.
- Ekonomické hodnocení:
  - používá kritéria racionality - racionální činnost spočívá v efektivním využití omezených zdrojů za účelem maximálního dosažení cílů, resp. žádoucích užiteků. ... pořídili jsme to tak levně jak to jen šlo?

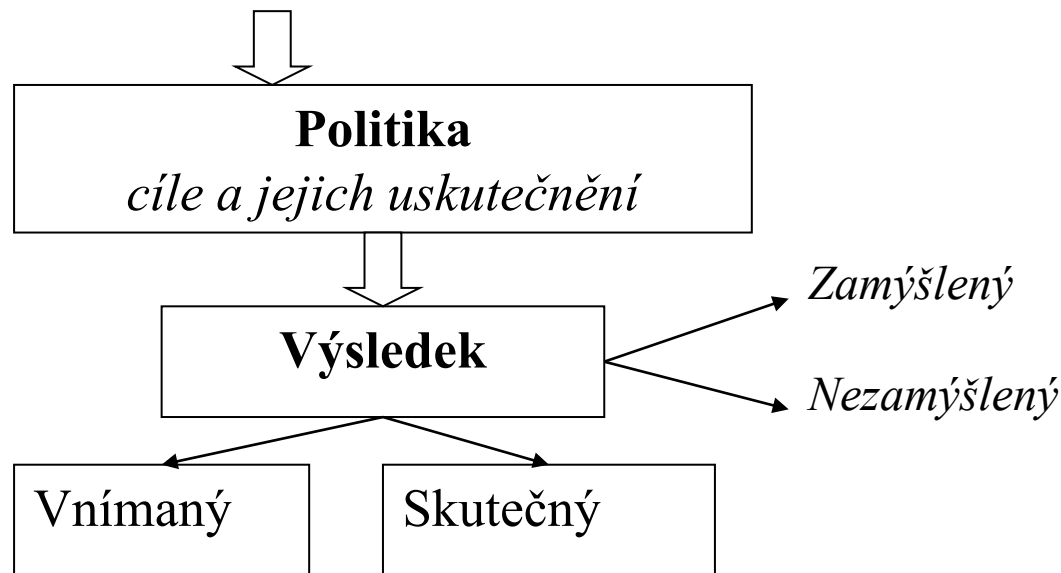
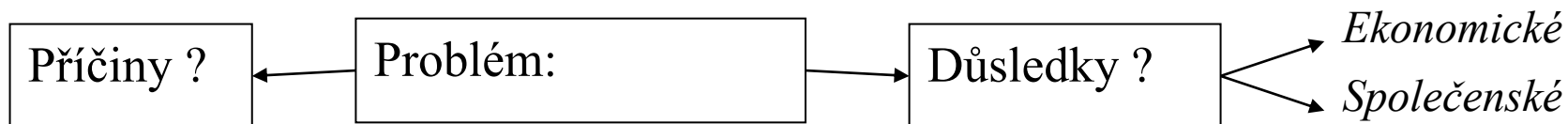
Okolností a prostředí

- Tak jako dochází k tržním selháním, dochází i k selhání vlády.
- (Jackson, Brown 2003):
  - výsledkem vládních intervencí jsou nepředpokládané změny;
  - formulované cíle vládní politiky jsou nejasné;
  - existují selhání při realizaci;
  - náklady na vládní intervenci nejsou nulové (náklady na byrokracii; transakční náklady);
  - snaha jednotlivců maximalizovat svůj užitek, čímž dochází ke společenským ztrátám (z pohledu teorie veřejné volby).
- **Neexistuje obecná shoda v tom, jak je posuzována realita** (Stiglitz 1997):
  - neschopnost přesně odhadnout důsledky vládní politiky;
  - rozdíly v názorech na chování ekonomiky;
  - neshody v hodnotách

Některé myšlenkové přístupy

- Liberalismus:
  - funkčnost VP/SP je posuzována podle vztahu k ekonomické efektivnosti, nepodporuje solidaritu státu
- Křesťanské sociální učení:
  - uznává nerovnost, zdůrazňuje sociální transfery, charitativní aktivity
- Demokratický socialismus:
  - silně zdůrazňuje rovnost

Politika a její souvislosti

- Byl problém vyřešen?
- Převýšily ekonomické a společenské benefity vynaložené náklady?

Shrnutí

- Nevíme, co přesně politika je
  - Víme jistě, že existuje 😊
- Neexistuje shoda v hodnotách ani v popisu reality
  - Existují alternativy, které lze rozpoznat a využít
- Je možné zaujmout přinejmenším tři strategie při studiu
  - Minimalistická: získat kredity
  - Utilitaristická: pochopit systém VaSP a využít ho ke svému budoucímu prospěchu
  - Revoluční: pochopit systém VaSP a snažit se jej změnit směrem k lepšímu/ ideálnímu stavu

Literatura

- **Doporučená literatura k P1 (IS)**
- **Krebs: sociální politika ktp 1**
- **Potůček: Veřejná politika kpt.1**